

ХАҢҮАТ 1931 СЫА АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Улицска — бу күүнэргэ

Бийдл сайын: от ыбылтар дээр
ардаа сулх кураан кунээр бул-
лаллара куутулээр. Бахаартан
сэрэгтэх буулуга бары куусе
уулзлээр, ийэ айалбарыгын
харыстыгын. -- дигтэ

"Монго-Хангаластаацы лесничество" ТУ Чурагчылаары филиалын салайаачыга В.Р. Степанов аялсгыт сыйдаары сезонтга ойуур баһаардарын турууги бейиндизнеэрдэ Улуус үрлдүнэ 3 ойуур баһаар турбут. Итиннэ 94 гектар ойуур умайбаг. Баһаары ыгытыла 2 бурундаах булдулубут Абдулаффар Колиров процент соложунутар сылдаан уоттак сэргэ суустаттан баһаары ыкстан 5000 солк административнай эппээтиннэжэ, 50000 солк ойуур хаһайлыгыбгытар хорюужуну таһаарбылар. Николай Варца

мов уугу мьлан 5000 сохь административнай элэтинэсэ, 50000 сохь хорумууну таһар бытыр ыстарааттамилтар. 9 киһилээх оперативнай штаб үлэлэр. Муус устарга кэлбонустаах үөрэх (учение) бытыллара былаанналар. Өртөөһүн көнүдүнэр эрсири бийдыр тугуһулуоттаах, иппи нэһилээк баһылыктара контуруулуоттаахтар. Лесничество 8 инспектор үлэһир, "Якутлесресурс" ГАО фирмала 4 штаттаах. Нэһилээктэрэ баһаарынай дэриэһинэр баһаары.

Үнүс бэллүрүөскэ информацияны көтүрүөһүнү ухтан бэрэстэбиһитэ С. Д. Каратаев ордото.

[illegible]

Александр СЛЕПОВ

СИБЭЭС САЙДЫТЫГАР ОЛУК УУРУЛУННА

Мүүс устар 3 хүнүгэр Чурагча удууһун байдалта АТНоговицан уонна Саха Республикатын Сибсенов уонна информационнай технологийларга министиэтир КЕСибсенов хардарыта үлэлэһин дуогабарыгар илин батталгылар. Бу дуогабар удууһа сибсэ сайдыытыгар, ойтотолокуоннай түрүө интернет ситимэ тардыллыытыгар уонна да атын ачыгы технологийлар олоххо кииривэлэрингэр олук уурда.

[illegible]

Улугу байгальна А.Т. Ногоширэл дуудагбар байгальтаны үзэр кыры учуастагара хайан дагны толгунн снбээ, кетерет егөтө төбө кыкларыан калтас кэм ннтер кедэрин туруруста. Онон снбээ сайдыгта наар ннн эрэ снрннз барбанга, тыа снрннз промзвөдстөенэй көрдүүлүрин сүрүтсөн калбт учуастагара, хайан дагны үнэбэлснэ - тннбэлснэ тннннэ.

Афанасий ЗАХАРОВ

ОЙУУР БАҢААРА ТУРБАТЫН ТУҢУГАР

Кудун тутар 27 күнүгөр улусуе дьаһалтатын муныахтылар саалаттар Ойуурга салыаннаһылар департаменнары уотна "Якутскресурсе" ГАО ториппестерин быйыл сайынты сезонга ойуур баһаарытан сэрэхтээк буолууга аһамыт муныах ыгытылына. Итинэн үһөсэ этилиһит төртүлгөртүн департамент салыаначчыта В.Е. Попов, генеральнай дүрүктөр солбуиаччыта С. И. Иванов, улусуе баһааччыта А. Т. Ноговицын, пазилык баһааччытара, төртүгэ салыаначчытара, бырабы харыстыр, хонтуруултуур уорганнар бэрэстэбилтэллэр кыттыныа мииһилар. Муныабы А.Т. Ноговицын салыаначчыта.

Үс боптуруос көрүлүмүнө. Бастагыгынан "Республикара 2013 сыллаах баһаар туар кутталлаах көмүн (сезонун) түмүктөрө", иккисинин "Чурагы улуунуар 2013 сыллаах баһаар туар кутталлаах көмүн (сезонун) түмүктөрө", үсүнүн "Быйылгы сезонга соруктар" боптуруостар турдулар.

Бастақы боптуруоска дакы-
лааты Ойууруга сыһыаннаһы-

лар департаменттарын сайлалачыкта Вячеслав Епурович Полюховордо Киви, бастатан турал, ааспыт сезонга Чурапчы улуутунар улахан оиуур баһаарда турбатарын, маньаха улуус нэһилиэк салалталара, оиуур хаһаайыстыбалыгар сыһынынах улаһаттар, нэһилиэнньэбара былааннаахтык биирзе үлэ-эббит-тэрин белиэтэти, максатта. 3 оиуур баһаара турбута кэмизгар узууларылыбытык эгтэ. "Оларзери Саха сириг үрдүкүн 390 оиуур баһаара турда, ити Россияга турбут оиуур баһаардарыг 55 бырыһыаннаһылар, онж дойду салалтатылган үлэбит мөлтуу айыһынаа. Ордук улахан баһаардар Сунтаарга, Бүлүүтэ, Кэбээһигэ, Ньурбага буудуталлааһылар. Республика урдүкүн оиуур баһаарын утары үлэлири киһибит аһсана, техникабыт олус арыах, үбүлэһини кэмчи. Баһаар ордук саастаһ ыһтаран-ыам ыһеттан сарлаан окко киирээххэ дьэри буолар. Ити кэмгэ дьон сыныһаар, аһхотхот айыһара сыдыар, уоту-күһү туттар кэмэ. Онон нэһилиэк баһылыктара итинни сэрэтэр үлэни күөсхэ ыһаадалара калал

Болжомтоо ылын!

12 чаас 57 мүнүүтэбэ САБАЛАММЫТА

Сахаларга "Ат сүүрдэгдэнэ, ыт хаал-
сыбат" дэжн өс хобооно бар. Биллнги
кээнгэ кыра-улахан төрлүтэлэр, улуу
дөһнөр тогүрүк сылтаах үбүлүгдэнэ,
көңүрү даганы дьон бэлэ саастарын
бэлэтииллэрэ үтүө үтэскэ кубулуйда. Ол
сириниэ мин эмээ, соторутаадыга 75 са-
агын "Алгыс" кафега сээлидкэ бөлүө-
төн аасытыа. Ытырылбыр "Саама-
нар 12 чаас 57 мүнүүтэттэ" дэжн сүрүй-
бутта. Үбүлүбүм орубуна 1-чаас буолто
3 мүнүүтэ киинэ саадамалтыга. Көр, он-
но, 92 ылдыгыт сокүүтэ даганы хойу-
табакка олорбуттара, 8 эрэ киһи кыратык
тардыллан илэтилттэ.

Мин маны тоо суруйдум? Бичнээх бары дааһалларга, ордук урууларга, үбүлүүдэргэ дьон хойуугаан кэлэллэр, омослоох үтээк кубулуйбут курдук. Бу туһунан хас да сыллааҕыла "Нэһирэн, сьё-бэбэгтан, куруук хойуган саралаан" эиһи дьон ыстатыйалары суруйан тура-бын. Халхбур, оҥно биер биллэһилэх фер-мер үбүлүүнэ 4 чаастан буолуохтаарын көһө 7 чаастан сарламмытын, пөһил-эктэргэ ыраах сирдэртэн ыалдьыттар көлбүгүтэрин кэннэ таһынаары ыаллар көрөҥ бээрбэттэрин, үксүтэр сииг дьон мустубуттарыын кэннэ аны тойоттор (салайааччылар), урууларга уоллаах-кыыс кэлэн биэрбээк кэтэһиннөрүллэрин туһунан суруйтаалабытым. Барар ол

Иһин бүтдүө, бырааһыппыктар ылды-
ыттарымы хойутаабакка төөр аһыан кил-
бэтгэргэ олус үчүгэй. Ити өрөөл күн этэ.
Ол иһин күнүс ыгырыбытым. Ыраахтан
кэлбит дьон, олохтоохтор даарны эрдэ ти-
лиэн сарсынтты үлэ күнүтэр сыһынан,
утуйан турдуннар дьон. Иккэ өттүтүн
ыгырыы эмиз улахан суолталаах Холо-
бур, мин күнүс 1 чаастан диэбиги буш-
лар кырҕа чвас анара хойутаан кэлэх-
тэрин сеп этэ Оһуо ити 3 мүнүүтэ улахан
орууту ылбит буолуохтаах. Дьон син би-
ри хойугуулар дьон эрдэ ылпыра са-
тааһыны сыһынан аарбын. Холобур, со-
рохтор урууну, үбүлүйү күнүс 3 чаастан
ыгыраллар. Иккэ саары ниси ардынан
Өччүлүтүр тутта төһөнү хойутаан төбө-
рин, күнүс эбиэгиттерин дуу суовун дуу
туһунан санаабыттын бараһын. 4 ча-
стан ыгырылыбыт буоллахха "Чэ, 5-
тэн садаланар ини" дии саналыты. Осту-
кан аһара барбаттарын баһылыба Аһар-
барар даһын. Ол иһин ыгырыһын майаа-
даһина хас эрч чвас 37 мүнүүтэтин диа-
быкта, холобур 15 чвас 40 мүнүүтэ, 16 чвас
30 мүнүүтэ диир буоллар. 4-5 чаастан
хойутуу суога этилэр. Иккэ өттүтүн тэ-
рэһини ылгааччылар ыгырылыахтар
үгүс өттүлэрэ кэлэхтэринэ, сылыбаты-
быт дьону тилиһэр дияри кэтэспэккэ
садалы тыраллара сеп этэ. Хойутаабыт-
тар тоһон барыахтара суви.

Уотсайынан хас бигдүүлүктү кызынаары

мүнүүтэйн аахсар түргэн тэтгэмжээх үйлдэ сүүхүнээ киши мустар үбүлхөйдөри, уруулары, аһыахтары, араас таһымнаах курахтаһинилээн, кэнсирдэри, араас тэрээһиннэри бэриэмэлэтэр, хоёу-тааһына суох саралыыра үөрөһүдүн «Биримэа кыһыл көмүс» дигэн эттиг баярыһы бэйлөбөт уонна дьон бэриэмэтэи харыстырды! Бэйэ-бэйэр болортолоох, түмүсүлээх буолуору!»

Аны, дээ, үгс албэх муунахтарбыг-
тыгар калхэрин. Выхыр даганы, байхыг
даганы бэры дыналлар, уураахтар,
бынаарышлар муунахтарга
дүүүлэшилэн ылышан, охорутолоруу-
ан олхотуп сайдар, үт-харчы хамсарыг.
Онон олор тэрэхиинээхэисте, биримэл-
рингэр ыгыгылышлара олус улахан суол-
таахтар. Манга белаһыманнабыт хай-
дамы?

Улууспуг сава дьаһалтата (байылык А.Т. Ноговицын) бары муннахтара, тэрхэһэллэрэ илэ сөл сокустук сарыланар буолбуттара хайраһаах. Холубур, ааспы өрөбүл күн улуус тэрээбүт күнэ 10 мүнүүтэ эрэ хойутаан олус тэрээһиннээхтик барда. Ордук нэдиэлэ бастагы күнүгүтөр 11 частан аһыһылар улуус пландаркалар элбэх тэрээтү сааһааччыһырын хаһан, информацияларын истэн, хойутааһына суох барар буолбуттара кинилэ астыһынар. Уопсайынан, улуус дьаһалтатын үлэһиттэрэ, отделлар на-

чальниктара утарыга турбаюса, бөрү былдызасакка, биңир санаага кэлэн үзленилләре хараакса быраһыллар.

Дээд, ол эрээрийн сөрөгчр кийн сонго
вйрөөбт тутаннэр тахсгальгальлар дн-
ажжэ Холбоур, соторутааргьта йдгэ бн-
рдэ йгьтллар нэһнлжэ бэйһыгьтарын
Сүбэлэрэ (МСУ) 6 нэһнлжэ бэйһыгьта-
ра кэжжэжэ йгьтллыгыгьта Хас да
богторуур бэлэмнэжэ, дьонг түбүгүрлэн
баран таах хаалла! Бу аята тугуй? Бйга
бнрде буулар сүүн Сүбэр султа бнр-
дег бэйһы дуу, тугуй? Эбэн элтэжэ ил
ахьтллыгыгьт улдуу тэрөөбүт күнүгьт 17
бэйһыгьтан 5 аро кийн бэйра. Огтогь
айгьт айгьт күнүн бнрде йгьтллар таш
хаһаагьтллыгыгьт күнүгьт амьс 5-6 аро
нэһнлжэ бэйһыгьта сьддлааччы Кийн-
лэр үлэлэрэ түбүгьтэр, кэлвэлэр-бары-
гьлар алжор өйдөнөр эрээр айгьта, сьлта
бнрде йгьтллар улжан тэрөөбннэргэ,
мн саньахтар, кьтгьтахтарын, тэрйи-
ахьтэйн сон эгьта.

Түмүдөр, мангылы элжээс. Улууспутар ыггылылар туох баар кыра-улаха муннахтар, араас тэрээһиннэр бириэмэттэр, хойутааһына суох ыгытталларагар бүттүүн ылардыл! Ордук баары сүһүөх салайааччылар, култуура үлэһиттэрэ! Кинилэр туох баар пионер-калалар, муннахтарын, кулууптарга буолар ээснэрдэр, араас дьаһаллары чотку ыһымылыбыт бириэмэттэр ыһтар бооллахтарына дьон-сарты үөрэнэ баарлара чөлүкэй.

Бары түмсүүлэх, тэргэһинөөтхэх буюу
дүүрхүн!

Иван ПОНОМАРЕВ

Дорцобуйа харыстабыла

БАСТЫҢ СИЭСТЭРЭ

Бийиги республикабызгагар кулун тутар 24 күнүгүнэн муус устар 24 күнүгэр дээрэ "Саллиги утары охсуһар ый" биллэриллиэ ыгытыла турар. Ити чэрчитинэн кулун тутар 26 - 27 күнүбүргэр Дыкуусайга физикатрия ГБУ НПС тэргэтигүнэн республикагаар, учаастаагаар физикатр сизстэрэлэр күөнүкуустара буолан ааста. 26 чыыһылага сизстэрэлэргэ салык курдук ыарахан ырыһыны утары охсуһар уустук үлэлэринэр туһалаах сана сүүрүбүннэри биллиһиннэр семинар ыгытылына. Иккис күнүгэр көөлөр ортолоругар бастыгы быһаарар күрөх үрдүк күүрөөннэхтэе билэр тыһынынан ааста. 4 түһүмэхтээх күрөхкө кыттааччылаа бөлүбүрүн биллиһиннэрдиһээ, үлэ

лэрин - хамшастарын нөрдөрдүлэр, араас ыйыстыжа элпизтэтээчилэр, ситуационнай задачалары суоттаатылар. Түмүгөр салһиһи утары охсунуута аһамыт мультимедийнай буклет көмүскэһинэ буолла. Барыта 4 улуус бальиһаларыстан 6 киһи ыһтыбыт күрүөр билиһи улуустуг аатын. оро фтизиатр сисэторотэ Туйаара Ивановна Прудецкая чиһээтэһтик көмүскэһи "Республика бастын участковай фтизиатр сисэторотэ" үрдүк ааты ылан кыһылы кынаттанан, үөрүү үктэлэһэн кэлэ. Күндү көлөһэһиһи, 2 оло аһарак иһэ

тын Туйгаара Иванованын бу үрдүк ситиһилэ-
тинэн ээрдэлиибит, кээн туттабыт. Чэпиз-
чэбдик доруобуланы, туо алоххор доһуу-
соруҥу, Чурапчыбыт кырачааларын, кэлгэс-
рөөмүчүлү доруобуһуга чөл турустаах буола-
рын туһугар сүрөтү сыйлаһыт, күүскү -
кудаххын харыстаабакка бизэр эппиэттээх
үлгөргө өссө үрдүк ситиһилэни баһарабыт.

Екатерина ВАСИЛЬЕВА

Хаартыскара: Ханастан улс: Чуралчы-таары ПТД старший сестрэтэ Л.Д. Лебедева, Т.И. Прудская, Чуралчы улуунун ортофтизиатр бырааһа У.Д. Попов.

КОНЦЕПЦИЯ БИГЭРГЭННЭ

Улууспут оскуолаларыттан саамий албах үөрэтээччилээх, бийи историялаах С. А. Новгородон аатынан Чурапчы орто оскуолаты буолар. Бу оскуолада Саха литературатын төрүттээчилэртэн биридэстэро А. Е. Кулаковскай-Өксөкүлээх Өлөксөй, Саха Республикатын Президеңа Е. А. Борисов историческай наука доктора, профессор Г. П. Башарин о. д. а. билил-лэх дьоннор үөрэммиттэра.

Бишлэн бу оскуола 900-тэн тахса үөрөнзоччлээх. Үөрэнэр куоригустара бирыларын биэр юмнүг батарбат буолан икки сменанан үөрэннэлэр. Быһылгаттан бу оскуолага эбии куорпус тутуллара буланнанар. "Дархан кыһата" үөрэтэр илэн джэн ааттаныахтаах. Бу кыһага үөрөнзоччлэр тус бэйэлэрин сайаннаран уһаарыллан тахсыахтаахтар.

Кыян улааны хабысхатыгар концепцияны дүүүллэһинигэ улууус дьаһалтатын аһараатыттан, үөрэх уупрааһениеттэн, Чурапчы орто оскуолатыттан, улууус оскуодаларын дириэктэрдэрэ, экспертизэй хамыһаһыа чилиэттэрэ кыһыаһы ыһыттар.

Концепция тутулун, хайдах үлэ-
лихтэвэр Чуралчы орто оскуола-
тын үлэсчүсүтала А. Н. Коркина би-
лиминерилэ. Уөрөнээччи оскуолава

кириитигтэн бүтэриэр дээрэ "Дар-
хан кыһатыгар түһүмэхтэргэ араа-
рыллан үөрэнэхтээх. Барыта 9
түһүмэххэ араарыллыбыт. Бастаан
үөскээһин. Үөрэнэччи оскуолара
кыиран тулалдьыр эйгэни көрөн ылы-
нытта. Иккинэ-билсиги Талыи,
билсиги үөскээһиннэрэ.
Үһүс-моһол Того үөрэнэбиний, хай-
дах кыһабын дээн бэйэтигэр боһу-
руос үөскэтээһинэ, сыаналааһына.
Төрдүс-салайыи Бөйөтүн салайынан
талар кыахха кыириитэ Эбии чаа-
тарга сылдьытта. Бэллэс-түбүгүрүү
Талан ылбытыгар үөрэнэр, дьарыкта-
нар, түбүгүрэр. Алтыс-айыи,
көрдөөһүн Маастар, төрөппүт, үөр-
нэччи бииргэ үлэстээһиннэрэ. Сэт-
тис-түс бөйү дьарыгырытта. Сатабы-
лын өссө сайыннаран иһиитэ Ах-
сыс-ситиги. Сатабылын туһанан
үчүгэй түмүккэ кэллэтэ Тох-
сус-бардыары Түмүктэриин туһанан
бөйөтүн ситиһиитин, түмүктэрин
олукхо кылларытэ.

Дүүдэлэнийг элбэх ийбэтыи ки-
рэн эгизэтэннэ. Хос дахьлааттар ис-
тилинилэр. Тыл этинигэр сүбэлэр,
этинилэр кирдилэр. Муннах кир-
бит этинилэр, көннөрүүлэр учуотта-
ан концепцияны тупсарга, бигэр-
тэнэс бичаарыи ылынна.

Алексей СЛЕПШОВ

Спорт

Кулун тутар 31 күнүгэр улус баһылыга Андрей Тимофеевич Ноговицын спорт бэтэрээннэрин, ыалдыаччыларын, тустах салайааччыларын түмэн, СР норуоттарынын сайланыты 6 спартакиадалара Намга ытылларынан, онно сүүмэрдиир күрэхтэһилэргэ спорт көрүнтөрүнэн төһө тутевка ытыллыбытын туһунан кызы кэпсэтин ытыллына.

НАМ СПАРТАКИАДАТЫГАР БЭЛЭМНЭНИИ

Намна ытыгыллар Саха Республика-
тын норуоттарын сайыгыты 6 спартакиа-
далара буолара орубуна 100 хонук хаал-
бытын биллэрдилэр.

Путевка ылар ийн күрэхтэһилэлэрэ биірлэи күрүннэрлэн хайдах, хастыы путевканы ылбыһытын, туох итэҕэстээх-пити, саамы эрэммит күрүннэрбитигэр доҕолонгообуппут туһунан сийилии быһааран кэспээн биэрдэ, улуус спорка начальнига В.И. Давыдов.

Ол кэннигтэн кэлсэтигэ итгэстэр

тууратылы, инновацион дьону түмэн, спорт-
сменнэри таба сүүмүрдэһин, эрчийи,
судьялары үүннэриг тустарынан бай-
лэрин санааларын эттилэр: спорт бэтэр-
эниэр Г.С. Платонов, П.В. Корюк, Р.В. Не-
устроев, Д.П. Коркин аатынан Албан аат
музейи дирижктэр Е.В. Пудов, ЧГФКСИ
спортивнай кафедратын сэдэйдиссэй
П.И. Собакин, ЧГФКСИ преподавателэ

В.С. Дьяконов, улуус Мунһааһын председателэ В.В. Гуляев вола.

Улуус баһылыга А.Т. Ноговицын түмүк тылалар кэлбэт дьоһунго махтаанан туран: "Үлө күүскэ ыһтыллан, бастакы миэстэҥэ улуус хамаандата тахсаралар үлэлибит. Инаовитин мунуулах манан бүппэт, спорт көрүннэринэн федерация председателлэригэр, тренердэргэ кэпсэтүүлэр буолуохтара" диир эттэ.

Платон КОРКИН,
үдэ, спорт бэтэрээнэ.

ТИРИИ МЭЭЧИК КҮӨРЭННИЙР

Соторутаадыгта Улахан-Күөл учаастагар волейболга эр дьонго уонна дьахталларга күрэхтэһии ыгытылына. Бу күрэхтэһии сыллата тэриилэр, аттынаады нэһиликтэртээт кытталлар. Быйыл эр дьонго Сылантан, Арыылаахтан, Аларартан, Бахсыттан, Улахан-Күөлтэн уонна оскуола дириэктэрдэрэ туһунан хамаанданан оонньоотулар. Дьахталларга Нуоразана, Сылан, Аларар, Түөбэ, Улахан-Күөл хамаандалара күөн көрүстүлэр.

Күрәктәһәзччиләри, ыалдымталы олохтоох иһтәринээт коллектива итин аһылан хаачыйда. Диризктөрдөр Улахан-Куөл оскулатын коллективыгар спортивнай инвентарь ыларга анаан 5 тыһ. солк сертификат туттарналар, олохтоохтор чорүүлэрин үрдэттилэр.

Олус тыгааһыннаах, ыһыылаах-
хаһыылаах киирсимлэртэ дьахталларга
Алаҕар хамаандата бастаата, илүүс Нүө-

рагана, үхүс Сыланг. Эр дэонто Алаар кыйылылаах буолла, иккиһи дириэстэрдэр хамаандаalara ылла, үхүс миэстэ Сыланг волейболистара буоллулар. Кыйылылаахтар, бириэстээх миэстэни ылыытар кубогунан, анал мэтээллэригиз, грамоталарынан, бириэстэригиз наараадаланылар. Итиги таһынан биярдылзон сонньоочуларга анал номинациялар иҥэриллэннэр, бириэстэр туттарылыннылар.

Күрэхтэгийн эхний спонсордаабыг "Эгэлт" маркийн (А. С. Таныков), "Күрэхтэ" маркийн (А. М. Владимиров), "Сигит-1" маркийн (З. Н. Сивцева), "Стайер" маркийн (Ф. М. Старостин), "Дагданча" ырышонак (Г. Г. Дагданча) коллективтарыг багс бөгөөд махталын тизлэлийг.

Василий МАКАРОВ,
Сылан нэһилиэгин дьаһалтатын
Улахан-Күөл участкаһын
салһааччыта

РИНГЭТТЭН СОНУУНАР

Кулун тутарга Чурагчы боксердара араас таһымнаах күрөхтэһип-
лэргэ ситиһинилээхтик кытыннылар.

Кудун тутар сагаланылыгыгтар Москвитский уобалае Подольский куу-
ратыгтар 1998-1999 сс тэрүүх уолаттарга ССРС спордун маастара И.Я. Те-
лев кэригэнигтар "Локомотив" РФСО турнира буолан ааста. Бу күрэх-
тэнигтар 80 кг үөһээ ытааһынна Альберт Романов үһүс миэстэни ылла.

Кудун тутар 4-9 күнээрйгэр Магаданский уобаласка аатырбыт бөксөр Яков Высоцкий кэризиһигэр норуоттар икки ардыларынаагы турнир ыытылына. Итинээ С. А. Новгородов аатынан орто оскуола 9-с кылааһын үөрэнээччилэрэ Саша Макаров (50 кг) уонна Андрей Чичигинаров (52 кг) кытынылар.

Кулун тутар 4-7 күннэригэр Уһаа Бүлүү улуусун Өргөөт сэллэһи-
этигэр Россия 2 төгүлүэх чемпионы Александр Петров бириһинигэр оску-
ла ордлоругар алтыс республикатаагы турнир буюлла.

Бу күрэхтэһэлэ 42 кг Руслан Осипов үһүс, 48 кг Виталий Пермяков иккис, 50 кг Алеша Флегонтов үһүс, 57 кг Женья Гоголев бастакы, Леня Харитонов иккис, 64 кг Айсен Федотов үһүс буоллулар. Уолаттар бары Чурапчы орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ.

Кулун тутар 28-30 күннэригэр Ханалас улуунун Улахан-Аан сэлээн-
ныттыгэр бокс бэтэрсэнэ, Саха Республикатын үтүөлөөх быраана Иван
Семенович Трофимов кэриэһигэр республикатаагы турнир буюлла.

Бу турларга 1998-1999 оо. торуехтэргэ 52 кг Андрей Чичигинаров бастакы, 64 кг Ньургустан Пермяков бастакы мээстанд, Айсеи Федоров иккис ыһыллар. 2000-2001 оо. торуехтэргэ 43 кг Руслан Осипов иккис бирииктээх мээстанд таарыта. Улахан дьонго 64 кг Чурапчытаагы колледж студена Ариан Бракыев иккис мээстанд ыһла.

Андрей Чичинаров бу турнир бастын боксерунан ааттанна. Алесна Флегонтов Хангалас боксаа федерациятын биригипин тутта.

Алексей СЛЕПШОВ

МА. ЗАХАРОВА,
бэлчээр эгээрэгч
инструктор

Дьыллар цонна дьоннор

УМНУДЛУУ СУОХТААХ ААТ. КИНИ КИМИЙ?

Салгылта.
Иинин хавьтат 46-47.N₂N₂-гэр көр.

Былыз турар, иккисэ текстүрүйүн Саха АССР Союздаркомун председателинэн, үөрэхтээһин уонна доруобуйа харыстабылын наркомун, Саха АССР атыыга-эргиһигэ, промышленностка наркомун, Москвааагы эргин академиятын кэнниттэн Саха АССР аһынан-үөлүгүн хааччарыыга (снабжение) наркомун дуоһунастарыгар Иван Николаевич үгүс үтүмүн үлэни ылар. Кини сирдэргэ үөрөмүтүн, Поволжьега өр үлэллэбит уолугуттаах салайааччы тэбэкүт Сахатын сиргэр дьон олово тутарын, сайдарын туһунар күшүрбөт кылаага тутуунан да көмүһмүт. Анардас, "Долой неграмотность" уопастабына тэрийбэн, 8 сыл иһигэр, САСР тэриллэбитэ 10 сылын турса, нэһилиэннэни үөрэхтээһингэ быһаарыһааччы хайаан да яны толорор соруу турдуо. Саамай нэһилиэннэнигэ бээр - ЯЦИК-с сессиялар тыл элэригэр Иван Николаевич, эр киһи-дьахтар дьибээсэ, дьон бары үөрэхтээх буолуохтаахтар диэр. Чарыхай хөлбурдары аһалар. Он курдук, Россияга 1000 киһиэхэ 488 грамотнайа суох, ол аата аахтар-суруйбат киһи тиксир. Он аата үөрэхтээргэ 54%. 1000 үөргэ суох киһиэхэ 270 эр киһи, 629 дьахтар тиксир эбит. Оттон Саха сиргэр, 1917 сыл көрдөрүүлөрүнэн, нэһилиэннэнигэ 2%-та эрэ аахтар-суруйар эбит. Ону да үксэ кэллэ дьон. Дьахталларбыт бука бары 100 бырыһыан көрүгэ үөрэххэ чүгүн аабытаахтар. Иван Николаевич маньах салайааччыны сыйһанан аагар. Саха кыһа-дьахтара эмлэ сайдыытаах буолуохтаах диэр киһи. Иван Винокуров, ханна да үлэлээтэр, дьиг-нахчы үрдүк култуурааах интеллигент, кээм биһиллээх салайааччы, үгүс санаалаах киһи быһыытыннан дьон ыгыһтабыһын ыһанан ыдыбта.

Төрөөбүт Сахаатын сирингэр ахсаабат кыһамныһын ээни, кэни биллэлээх-көрүлээх специалист, Москвага постпродынан улаһын олорон уурбута эмэс чуолкай. Иван Николаевич республика салаалатын ыһарыһынан араас улахан суолталаах докумуоннары оҕорууга кыттыһааччылар. Холбоһура, ССРС Совнаркомун председателин солбуйааччы В.В.Куйбышевты кытта көрсүһэ барар Саха сирин делегашыгар киллэрэр этиилэрин көксөтөр М.К.Амосов, И.Н.Баранов уонна И.Н.Винокуров иһин баттаабыттар. Бу докумуонга республика бие-иэс дэно, кини сирдэри кытта салгыһынан сибээһи аахытуур боппуроруну туруорсаллар. Онуоха, боппуроруну быһаарыы сыһаатын, самолет көрүлгүн ыйан туран, этиилэрин киллэрэлэр. Маны таһынан "Дюккуусый - Амур" тинир суолу тутуу идеятын этэллэр, бу тинир суол Саха сирин бүтүн Сибирин уонна Ойууна кыраайын бүтүгүкүн кытта сийлэһиэхтээр. Бу төрөһүннүмэр биеэ сыһааһа

бышанга килгизгээр орох турара. Ити курдук, Иван Никлаевич республика салалтын кытта, алуохто нааданнах туох-баар дьонуннаах боспуруустары барьтын урдук салалтаа туруорсара, быһаарсара, тумулгэти ситиһэсэ.

Малыг туошулгуур докумуннар архивыг баалгараа бийлэр. Угсаагүйн, архивыгтар үүнхиттэр бэйлэр даганы мунанс юмн, бөдөн сайаагачы баарын билэбит, докумуннар кини аата үгүстүк мунсөөчү, ол эрээри, тодо ханна даганы кунн сирээ аата чолчу аатгаммата, ажыл-белгата эбитэ буолла дигн бэйлэр даганы мунсараллар эбег.

Юни, үрдүк духубунай культуралаах киһи быһыытынан, мин санаабар, республика кулутурунай олоһу сайдыытыгар улахан кылаастаах. Уоспайынан, кулутуру, үчүрэх, сайдыы - бу юни сөбүлүүр, олус ыгыктылар эйгэтэ быһыыһаага дин байэм сабаралыбын. Чэ, холобура, Национальнай библиотекта дирижэторин сөбүһааччы, педагогическай наука кандидата Галина Федосеевна Леверьева "Национальная библиотека РС(Я). История и современность" дээн Новосибирскайга бэчээттинэн тахсыбыт монографиятыгар бэлэстэммитинэн, 1925 сыл атырдыах ыйыгар постпед Иван Винокуров Москва, Ленинград, Казань куораттар 99 тэрилтэлэртэн 50 тыһыынча (!) юниһааи хойуотаран, Москвадан Дьюкусскайга, Саха национальнай библиотекта-тыгар тизирдигин тус байэтинэн сайабыт.

Багш ол да нийн буюу дийлб, 1935
 снлвахсн Иван Винокуров Моснсаа эмн-
 снэчн ындын олбтун кннэ Национан-
 ннл бнблнотскаа кннн аатын ннэрэр
 тнннн уурлах тахсыбта.

САССР Кили ситэринилдэх комитетын
президиумун муһаадын боротокусунтан
1935 сый тохсунуу 20 туна.
Председатель - т. Кочин П.П.

Баалтар: ЦИК Президиумун чилиэннэ-
рэ уюуна кандидаттара т.т. Сидорова,
Федоров, Кузьмин, Вубякин, Корган, Пез-
няк, Иванов. ЯЦИК чилиэнэ т. Саввин.

Тэрлэмэлэртэн - т. Самарин (Яндор-
тэнс).

ЯЦИК аппаратыттан - т. Махсудов,
т. Фомин.

52N. ЯЦИК чилиэнэ, ВКП(б) обкомун чилиэнэ, ВЦИК-кэ САССР бэрэстэбишкэлэ Виснокурое И.Н. айдартун туһунан.

1. т. Винокуров Иван Николаевич ая-
тсын үйэлмэлэр талхулар:

а. экин астын Таатта орайдандар сага тутула турар талорута суах орто окулалар, Донуусий куорана Кооперативнай татаалына уюуна Государственный национальный библиотекага устурар:

б. жаны аатынан стипендиялары пааттууда: ыйга 200-туу салжубайдаах иккис стипендияны Балык техниккумнар (Дюндүскай к.), ыйга 200-туу салжубайдаах иккис стипендияны Кооперативнай техниккумнар (Дюндүскай к.), ыйга 300-туу салжубайдаах иккис стипендияны мугалимнатура (Про Академияга, Москва к.)

2. т. Винокуров И.Н. д-р техн. наук, профессор, ижевск овотуттан кырата сокумнай сааһын сүһүр дьыра. ыйаа 500-туу сааһ-дубай кэмнэйдээт персональнай пенсияны аныктыраа дуоһуа 2 тыйыһыага сааһубай сууналлаа. биш кэмнээт пособие биэрэрэ.

3. Базаруона орсотуутул САССР правительствотын сүмтүүдэд "Базарда".

САССР Кинн снгарннлзэх комнтетн прелседателн дуоһунанн бнстэх нзунгз толороочу Кочнн ШИ

САССР Кини сүтэринилтээх комитетын
секретарын дуоһунаһын быстах кэмгэ
таллоросччу Коркин В.И.

1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 26

Ол гынан баран, албүтэ 4 сэл буолтун кинээ, 1938 сэл ахсынньы 22 күнүгэр САСРР Верховнай Сэбиэтин Президиумун муһуһар, бу орто дойдуттан суох буолбутун да үрдүкүн, Платон Ойуунускай, Максим Аммосов, Исидор Барахов соратниктары Иван Николаевич Винокуровы норуот өстөөхтүгүн аараннан (п "а" ст. 58-1 УК РСФСР), киии түүх баар үтүлүлэрэ барыта сотуллубута, кэргэннэр аһамыт персональнай пенсия тохтотуллубута, үөрэх заведенеларыгар, библиотекага интэрийдилбит аата, студенттарга киии аатынан стипендиялар барыта сотуллубуттара. Ол туһунан чопчу докумуону, кырдыга, көрбөтүбүн да, үөһэ ыйылыбыт научнай монографияга хаттаан сизинэххэ, холобура, библиотекага сыһаннаан, 1938 сэл атынньы 8 күнүгэр САСРР Верховнай Сэбиэтин Президиумун секретариатын уураарынан Саха национальнай библиотеката дэн улартыгын ааттаммыт. Ити кэмгэ киии аата "түһүн хааллаа" деприитигэр тиийэбит.

Хараага хүнээр бүрүүжээбэлтэрийн хэмээ, сотору буулан баран дэмж кэргэнэ Дьокуускайта олорор квартиратыттан куус эттүкэн, атын олорор сиринэн хааччылы-банка эрэ, үүрүлүбүтэ. Быһалаан эттэххэ, 2003 сыллаахха эрэ реабилитирилланан, Иван Николаевич Винокуров - саха нуруутун эрлээххэ уолун сырдык аата тидлиб-тэ. Быһыл киэн төрөөбүтэ 120 сылын туула. Бу үбүлүйдүөх даатаны правительство, биир дойдулаахтара көбүлээннэр, дьынэр, доһулуннахтык бэлгэтиир наада этэ.

Репрессияламалыгын кэннэ Иван Винокуров дэлэ көргөмүн дыйлгатынган, арааһа, улаханнак ким да интернаһиргээбэтэх быһыылаах. Төһөлөөх хомойууну, хоргутууну, ыар санааны бу дьон сүкпүттэрэ буолуой? Ким да билбэт. Елизавета Петровна Винокурова Москва куорат 272 N-х оскуолатыгар учууталлаабыт, уолаттарын сорогдун илгэн, кэһи-хара пьомомт. 1946 сыллаахха, саха үлөһөт, боростуой дыно этэринин, "Сталин төбөлөөх" мэтээлүнэн наараадаламмыт. Үлө, тыһы ветерана буолбут. Оттон Иван Николаевич сиэнэ Наталья Иванова күн бүгүнгэ дьэри эһэтин туһунан докумуоннары барыгын күчэйэн хараһа, уура сылдар эбэт.

Татьяна МАРКОВА

Бу исторический хавартыскава: 1. "Группа членов ЦИК на III сессии ЦИК Союза ССР 3 созыва. 1927. 17. II." дияз сурдуллубут. Үөһэттэн илассе кыскаар ханкастан алдасы - Иван Винокуров. Үөһэттэн үһүс кыскаар ханкастан бөлүс - И.В.Сталин. Кыны үлү өттүсүр Г.И.Петровский уонна М.И.Калинин. (Иван Винокуров сунта: Наталья Виногорова Иванова дьыз кэрэтин адысыйыттан).

буулар, хоноон-
ноор өсөс туусу
эбелгэр. Еддоия
Петровна Ката-
нова айырта кэ-
рэтін хоһуйар,
ахтылганнаах,
теребүт Намын
сирин туойар.
Эмиз бөрт кыра
к ө н ө р ү ү
түмүтүр кыра да
тыла буулар кы-
ахтаах айымны-
лар.

Мугудайга
кийнэгт буудан
исэлбт кыкы
агата, Булуттэн
төрүтээх Мон-
гол Волж, эсерт
үүлжойбт Валерий
эрасимов балка-
монхохут буашух-
алдыр, "Хоноону
тг кидиби Бу дой-
ныннык элбэр борт
гтербэр сыгарар-
гутанаралдыр", -
иксей Гаврилевич

импровизатор гэнэ аагаага, тута
вйтэй хоёулан этэринэн барьбы-
тын сөхтөрдө. Чураалцы улууһун
биир талааннаах ытык кыр-
дыаһа, хуудоһунуук Василий
Николаевич Дьячковский 2003
сылтан хоһоону суруйарга ылкы-
сылтан "орону хоһооннуу-
пун" дэнэр. Кини хоһооннорулар
бу субулар алову тилору баары-
нан ылыбит кийи санаата, көрүүтэ
барыта тиһиллибит. Валентина
Семеновна Дьячковская хоһоон-
норо хайааҥа тахсан тураллар.
Бэйэтэ санаатын сайа суруйар
хоһооннуут маастарыстыбата ис-
лингин кээҥэ лаппа түспүбүт,
рифманы да тутуһар, тыа-өһө да
күүбүрбүт. Эмээ Чураалцыттан
Галина Давиловна Макарова
хоһоонноро интэриэһинэйлэр,
сэтээрини ытларлар.

Арчылар манык түпүлдөнө иенилгени да төрүттүүр былаан-наахтар. Онуоха улууспуугар биллибөксө-кестубөксө айыр-туур таланинаах бөгөрөзүннэр: сибээскэ тахсалларгыр ыгырал-лар. Бүргөһи хааһаха хайыбын-курдук таланы кыарагас ыыраа тутпакка, ыраакка кынаттыыр наадалаах.

Оксана ЖИРКОВА-
ТРОФИМОВА

„Үсгүбати олоххо тапталбайт“ Эүзэ

АЙАР ТАЛААНЫ ИСТИИ ТҮНҮЛГЭТЭ

Арчы дүнгө сая устата араас хайысхалах дьярыктары, тэрээлнээр тийнги басыксаа ыгытар. Олортон бирдестөрүнээ бочуоттаах саныаланта тахсан олорор бир дойдулаахтарбыт бэйэлэрэ суруйбут хоһооннорун истин буолла. "Сааһынан олорон талманнара арыллыбыт, айбаргутаарга саамымыт элбэх. Хаһа бадарар кини бөйүтүн айыанмыттар сылабылла, сөтөрүнүн ылыан бадарар. Үгүстэр кыбыстан, сорохтор толлон бэйэлэрүтүр тутан сылданаччылар. Дьэ, олук дүнгө утары барап түһүлгөн тэрийдирбиг", - диир Арчы дүнгөт дьирэктэстэ Надежда Михайловна Заболотская.

Найилжилэртэйг барьга 8 хоногынхүт кэлбт, Ордук хото мугудайдур кытлыгын ышлар. Едогол Федорова Дыгчовская хоононорун олохтоох хайлажа, "Царал" сурунаалта Изид днэ аагын бэчээтлншт. Кини төрөбүт дойдута, айыгыра, дыхтар аналгыг сыйыаннаа хоононоругар сурунзжэ ашгелрэллэ форматын тутуһар, ол өбө

тэр хоёонун строкалара билр буюу субтан сараланиллар. Айбыга тулгуута бачача ыраатгыг дуулан, Евдокия Федоровна рифмийа тулгууута эмне ситүһиллэрдэх. Мугудай өсө билр Далбар хотуна Мария Павловна Толстоухона анаабыл хоёоннорун үлүһүйэр. Санаатын хоёонно тифоза, көргөһүн сүтэригүтэн

дээр өгөгсүбүт. Соторутаархьта
буцабүт үбүдүйгүтэр кини бы-
рааһынньык өстүлүн тэрийбсө-
н, тутас донугар хоһоон аанаа,
адуру бүлүкт өгөрөн бэлхэтэбүт.
Кэртэвгүтэр, өдлөрүгүтэр, хөһийт-
тэртэртэр, сөөнхэртэртэр аанаабыт
хоһоонһоро таптал сүмэтин
шүгэрмөгсгүтэр. Марин Павлава
рифманы тутуһуута үлэлхэртэ

сей Гаврильевич Волков, эксперт
бизнес-планов и технологий Валерий
Петрович Герасимов балка-
тзелиннен, "олитхохут буалух-
таах кийи сыдыар". "Холбоону
түртү суруйбат эийилик Бу дой-
дута буурааһыннык албар борт
зыт. Оноо тыл итербар сыгарар-
быт саргэн тыл тутан аараллар", -
дээр кэви. Моисей Гаврильевич

Оксана ЖИРКОВА-
ТРОФИМОВА
